

Upp á hvønn vegin?

»Nú er hon upp á vegin aftur«.
»Hon hefur alltið verið ein tik«.

Mini barnaoyru hoyrdu hetta snediga orðaskifti og eg fór at hugsa. Hvat var við hesum vegnum? Og hvussu bar til kona var hundur? Løgið, løgið!

Fjurtan ára gamal visti eg alt og kundi smilast at mær sjálvum sum óviti.

Nú i dag hvar eg sjálvur eigi tilkomin børn, kenni eg meg aftur sum óviti, tá eg hugsi um hetta orðaskifti.

Eg veit væl hvat i sagt var — meiningina. Men orðavalið órógv — tað goymir loyndarmál i sær. Tá ið kona er við barn, verður tikið til, at »hon er upp á vegin«. Hetta er myndarligt tos. Líka sum tað er myndarligt tos, at hon er »sum tik«.

Kortini er mismunur á myndunum. Eg veit hvussu tik er, tá hon gongur i illum. Men eg veit ikki rættiliga hvat »vegurin« sipar til.

Tó — havi hómung av, at myndin peikar á eina livsfatan, sum er eldri enn kristindómurin. Orðið »ljósmóðir« gevur somu kenslu — sum rúnurist og á tremur av megi og sólskini. Nær kom orðið »jardarmóðir« upp i leikin? Ella eru tær fornsyststrar, ljós- og jardarmammurnar? Són og jørðin og gróðurin!

At hugsa um hetta er kanska ein avleiðing av dagsins átrúnaðarfrælsi. Sum blaðungur ræddist eg mina egnu ókristilgheit, var mangan hjartkiptur og ræddist helvitisdómin. Men tíðarandin avtók Helvitið og eg vaknaði og uppdagaði, at min andaliga myrkaræðsla var horvin.

Síðan hugdi eg meg um og kannaði málið. Varnaðist at heimurin yddi av religiónum, profetum, frelsarum og trúgvandi fólki, sum við reinum hjortum óttaðust hvør sín gudsóm.

Hjarta mitt lætnaði og sveimaði sum ein luftballón undir víðum stjörnuhimmal. Djúpast sæð segdu øll tey ymisk-trúgvandi halgimennini og allir profetarir tað sama um jarðarlivið: Ver ikki móti næsta tinum, sum tú ikki vil hann skal vera móti tær sjálvum! — og: Eydnan er ikki at stríðast fyrri ríkidømi og valdi yvir øðrum.

Eitt er vist: Fólki flest hava eina trúgv fyrri neyðini. Fyri at hava eina uppskrift, ið peikar út yvir stutta jarðarlivið hjá tí einstaka. Nógvis orð eru segd hesum viðvíkjandi. Ofta paradoksal orð. Eitt halgimenni tók soleiðis til: Sjálvt um mín fornuftur bleiv 100 prosent sannførdur um, at Gud ikki var til, vildi eg kortini varðveita mína trúgv uppá Gud! Eitt annað

halgimenni segði! Fanst ikki Gud, máttu vit upppinna Hann!

Fólki flest ræðast tað ókenda. Og deyðin er tað ókenda fyrri tað, sum livandi er og medvit eigur. Men ongin orkar at liva i ræðslu. Tí kemur hugtakið GUD upp i leikin. GUD er tryggin fyrri at deyðanum (ikki-liv) kann sleppast undan.

Kristinheimurin hevur gjørt sær nógvar hugleiðingar um livið aftan á deyðan — men gjørt lítið og onki burtúrur liv tí einstaka, áðrenn tað kemur inn i móðirs liv.

Hetta er nokkso merkiligt og ólogiskt: So sjálvandi at hugsa ein ævinleika fram i tíðina, uttan samstundis at hugsa ævinleikan aftur um bak.

Hinduisman og buddhisman gera hetta uttan at blunka: Framleingja livið i báðar ættir. Og eru sannførd um at: Tú livir ævigt og hevur longu nú livað ævigt. Tú ert vorðin endurføddur óteljandi ferðir og verður helst i framtíðini endurføddur óteljandi ferðir enn!

Ein kundi sagt nógva um hendan mismun i fatanini av »TÍÐ«, men eg skal bert triva i eina avleiðing av hesum:

Kristindómurin ger nógva burtúrur, at ein fær ævigt liv sum tann man er — sum eitt EG. At ein hinumegin deyðan aftur hittir síni kærui o.s.fr. Tann persónligi eksistensurin er

alfa og omega i okkara kristnu mentan — tað er eitt EG, ið verður frelst til ævigt liv.

Hindufólki og buddhistar hava aðra uppfatan av frelsu. Vegna teirra trúgv eru tey sannførd um, at syndarin verður endurføddur. Umaftur og umaftur. Bert halgimennini sleppa undan at endurføðast. Bert teimum er givið, sum regndropin ið dettur i havið og gerst eitt við tað, at koma heim til Gudsdomin og gerast eitt við honum. Frelsa er at sleppa av við sitt EG, av við sína persónligheit.

Tankavekjandi at siggja hvussu ymisk menniskjan gevur livsins gátu sína loysn. Tann eina milliardin (tey kristnu) sær frelsuna i, at tann einstaka persónligheitin fær ævigt liv — og at fortapili vil siga, at persónligheitin verður strikað — steðgar sitt liv.

Og tankavekjandi at hin milliardin (t.d. hinduistar og buddhistar) sær frelsuna i, at ein endiliga langt um leingi sleppur av við sína persónligheit, sitt EG — og at »fortapili« vil siga at tú enn eina ferð skal endurføðast og liva eitt liv sum persónligheit, vera eitt EG.

Av hesum sæst, hvussu torført ein kristin trúboðari hevur tað i t.d. Indiu. Kristindómurin bjóðar eitt

ævigt persónligt liv — men indarin hevur longu ævigt liv, og ynskir bert at sleppa undan hesum av heilum og fullum hjarta.

Her má sannast tað gamla orðtakið: Hvør maður sitt Himmiriki.

Nokk so sigandi er, at samanbera vit tey indisku halgimennini við tey kristnu — jú, so eru teirra liv her á foldum sera lík hvørjum øðrum. Og samanbera vit tað, ið indiskir religiøsir mystikarar siga um teirra upplivilsir av »Guddóminum« við tað, ið kristnir mystikarar siga — ja, so er tað eisini sera líkt hvørjum øðrum.

Er hon kanska son, hin gamla søgan? At hann, ið gudarnir vilja halda fyrri spott — jú, hann fær til yvirmat alt tað, hann biður um!

»Hon er upp á vegin« — hvat fyrri vegur sipast til? Hvát er livsins vegur? Orðið er kanska so aggandi gamalt, at tað er uppaftur eldri enn tað, vit i dag leggja i orðið »ein vegur«.

Ein vegur er sambandið millum tvey pláss. Vegurin er jú kki tað mest áhugaverda, tað eru harafturimóti plássini áðrenn hann byrjar og aftan á hann endar.

Vegurin er kanska forfedranna mynd upp á livsins æviga spurning: Hvaðani koma vit — hvagar fara vit. Vit hava øll kenslur um spurningin. Men onga vissu, onga trygd. Vita

bert:

Vegurin er har og vegurin er okkara leið! Er bert ein og sama leið, ella hevur ein og hvør sín egna veg?

Tá ið eg var fjurtan, visti eg alt. Triati ár seinni veit eg púra einki. Undrist bert á.

Tønnes Mikkelsen